

vooraf

De tekst van 'servicedocument bpv' is gebaseerd op de tekst van het 'Servicedocument Stages in het mbo' dat samengesteld is door Stichting van de Arbeid, AWWN, MBO Raad, Colo en JOB en ondersteund is door de ministeries van OCW en SZW, december 2006. In december 2009 is de tekst voor het laatst geactualiseerd. Het betreft een concretisering van de generieke tekst naar de dagelijkse praktijk en de gehanteerde begrippen binnen het handelsonderwijs.

In 2010 is besloten tot een gezamenlijke aanpak omtrent BPV en het BPV-protocol door MKB Nederland, VNO NCW, MBO raad, COLO en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit protocol is warm onthaald door alle betrokkenen in de sector handel. Nu de aanpak van de BPV eenduidig is en de uitrol van het BPV-protocol in de praktijk handen en voeten krijgt, blijkt er ook behoefte aan het afstemmen van afspraken in de BPV-overeenkomst. Wanneer heb je werkbare afspraken en waarover gaan die afspraken als je een BPV-overeenkomst aangaat?

Om deze reden is het servicedocument dat voor u ligt, in gezamenlijkheid, ontwikkeld.

Een goed begin van de BPV is immers het halve werk!

In competentiegericht onderwijs is de Beroepspraktijkvorming een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het welslagen van de BPV is van vele factoren afhankelijk. Op landelijk niveau zijn tussen de MBO Raad, het VNO\NCW-MKB-Nederland en het Colo afspraken gemaakt in het BPV-protocol.

De Btg Handel heeft al jaren i.s.m. het bedrijfsleven en KcHandel een BPV-werkgroep. Zij hebben, in hun opdracht om ondersteunende producten voor de BPV te ontwikkelen, in de loop der jaren diverse coachingsmappen ontwikkeld. Essentieel voor een goede BPV zijn afspraken tussen de opleiding, de deelnemer, het leerbedrijf en KcHandel. Om dit proces te ondersteunen zijn nu servicedocumenten ontwikkeld die gebaseerd zijn op het "Servicedocument stages in het mbo" van oa JOB, Stichting van de Arbeid, MBO Raad en Colo, maar wel vertaalt naar de situatie in de handelopleidingen.

Het gebruik van deze documenten zal voor scholen en bedrijven de processen herkenbaar en eenvormiger maken.

Een goede BPV is een visitekaartje voor de deelnemer en voor het handelonderwijs!

Theo Heintjes

Manager Professionaliseren in de Beroepspraktijk
Kenniscentrum Handel

Mieke Huigen

Directeur Hèt Servicebureau Handel

servicedocument beroepspraktijkvorming

Elke deelnemer in het handelsonderwijs (mbo) is verplicht een deel van zijn opleiding in de beroepspraktijk te volgen. Om deze beroepspraktijkvorming mogelijk te maken dienen de onderwijsinstelling, de deelnemer en het leerbedrijf waar de beroepspraktijkvorming plaatsvindt een **praktijkovereenkomst** af te sluiten. De praktijkovereenkomst is op zich voldoende om de beroepspraktijkvorming te kunnen laten plaatsvinden.

In het MBO varieert de status van de deelnemer.

Er zijn de volgende mogelijkheden:

- de deelnemer is werknemer,
Naast de arbeidsovereenkomst wordt een **praktijkovereenkomst** afgesloten.
- de deelnemer ontvangt een vergoeding van het leerbedrijf,
Naast de praktijkovereenkomst is er een **vergoedingovereenkomst**.
- de deelnemer krijgt geen vergoeding van het leerbedrijf.
Er is alleen sprake van een **praktijkovereenkomst**.

In de praktijk komt het erop neer dat de bbl-deelnemer een arbeidsovereenkomst heeft en een bol-deelnemer niet.

De status van de deelnemer heeft wel gevolgen voor de mogelijkheid om gebruik te kunnen maken van fiscale faciliteiten, die de overheid via de Wet Vermindering Afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen beschikbaar stelt. De status van de deelnemer heeft ook gevolgen voor de studiefinanciering; deze is gekoppeld aan alleen de bol.

B E G R I P P E N

praktijkbegeleider

De persoon die zorg draagt voor de begeleiding van de beroepspraktijkvorming vanuit de onderwijsinstelling. Deze persoon is verantwoordelijk voor de voortgang van de beroepspraktijkvorming en de communicatie met het leerbedrijf.

praktijkopleider

De persoon die zorg draagt voor de begeleiding van de beroepspraktijkvorming in het leerbedrijf. Hij/zij is een medewerker van het leerbedrijf.

bpv-opdrachten

Dit zijn opdrachten voor de deelnemer in de beroepspraktijkvorming. Ook kunnen er specifieke afspraken tussen de onderwijsinstelling en het leerbedrijf beschreven zijn.

V E R G O E D I N G E N

Het is nadrukkelijk niet toegestaan dat onderwijsinstellingen of het Kenniscentrum Handel vergoedingen vragen aan een leerbedrijf voor onderwijsactiviteiten die hun zijn toebedeeld op basis van de wet. De onderwijsinstelling of het Kenniscentrum Handel mag in de behandeling van het leerbedrijf waar het de beroepspraktijkvorming betreft, bijvoorbeeld bij het aanleveren van deelnemers, geen onderscheid maken ten aanzien van het wel of niet verstrekken van een vrijwillige vergoeding door het leerbedrijf aan onderwijsinstelling of het Kenniscentrum Handel.

Dit “servicedocument” bestaat uit vier delen:

Deel 1 model praktijkovereenkomst

Het leren in de praktijk wordt geregeld via een **praktijkovereenkomst**. Deze praktijkovereenkomst wordt gesloten tussen de onderwijsinstelling, de deelnemer en het erkend leerbedrijf. Met deze overeenkomst worden de rechten en plichten van alle betrokkenen bij de beroepspraktijkvorming vastgelegd. In het geval van een bbl-opleiding ondertekent ook het Kenniscentrum Handel om te bevestigen dat de opleiding plaatsvindt in een erkend leerbedrijf.

De praktijkovereenkomst regelt in elk geval:

- de duur van de beroepspraktijkvorming,
- de begeleiding van de deelnemer,
- de in te oefenen kerntaken en/of werkprocessen,
- de beschrijving van de competenties die in de beroepspraktijk gehaald moeten worden,
- de beoordeling of die competenties ook feitelijk verworven zijn,
- de te volgen procedure bij eventuele voortijdige beëindiging van de overeenkomst.

De praktijkovereenkomst is van toepassing op alle deelnemers die in een leerbedrijf beroepspraktijkvorming opdoen. Zij kan gebruikt worden voor alle deelnemers, onafhankelijk van de leerweg die de deelnemer volgt, het niveau van de opleiding of de status van de deelnemer.

Deel 2 model vergoedingovereenkomst

Een **vergoedingovereenkomst** regelt de financiële afspraken tussen het leerbedrijf en de deelnemer (zonder arbeidsovereenkomst), voor zover deze op basis van vrijwilligheid zijn overeengekomen.

Indien er sprake is van een arbeidsovereenkomst, dan gelden de normale regels van het arbeidsrecht. In dit servicedocument is geen voorbeeld arbeidsovereenkomst opgenomen.

Deel 3 gerelateerde onderwerpen

Onderwerpen waarmee rekening kan/moet worden gehouden bij het aangaan van een praktijkovereenkomst al dan niet in combinatie met een vergoedingovereenkomst of een arbeidsovereenkomst.

Het gaat hierbij om diverse juridische en fiscale kwesties en om het verkrijgen van fiscale faciliteiten.

Deel 4 gedragsregels beroepspraktijkvorming

Met gedragsregels met betrekking tot de beroepspraktijkvorming wordt beoogd duidelijkheid te verschaffen over wat wel en niet in de relatie tussen de onderwijsinstelling, het Kenniscentrum Handel en het leerbedrijf aan de orde mag komen als er afspraken gemaakt worden over de beroepspraktijkvorming. Duidelijke gedragsregels zullen de beschikbaarheid van leerplaatsen voor de beroepspraktijkvorming vergroten.

Deel 1 model praktijkovereenkomst

praktijkovereenkomst mbo

naam deelnemer : _____
hierna te noemen 'de deelnemer'

naam onderwijsinstelling) : _____
hierna te noemen 'de onderwijsinstelling'

naam erkend leerbedrijf : _____
hierna te noemen 'het leerbedrijf'

Gelet op:

- A. artikel 7.2.8 en 7.2.9 van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), houdende bepalingen met betrekking tot de beroepspraktijkvorming en de totstandkoming van de praktijkovereenkomst; vervangende praktijkplaats,
- B. de gunstige beoordeling van het leerbedrijf door het Kenniscentrum Handel (als bedoeld in artikel 7.2.10 van de WEB),
- C. de afspraken uit het bpv-protocol als praktische leidraad bij de uitvoering van de beroepspraktijkvorming.

In aanmerking nemende:

- D. dat onderwijs in de praktijk van het beroep deel uitmaakt van elke beroepsopleiding volgens de Wet educatie en beroepsonderwijs,
- E. dat de deelnemer is ingeschreven bij de onderwijsinstelling op grond van een onderwijsovereenkomst,
- F. dat de door de deelnemer in het kader van deze overeenkomst te verrichten activiteiten een leerfunctie hebben.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 Doel praktijkovereenkomst

Het doel van deze praktijkovereenkomst is het vastleggen van afspraken over beroepspraktijkvorming, zodat uitbreiding van kennis en ervaring gerealiseerd kan worden die noodzakelijk is voor het voltooien van een beroepsopleiding in het kader van de WEB.

Artikel 2 Beroepspraktijkvorming beroepsopleiding

De beroepspraktijkvorming wordt uitgevoerd in het kader van:

- Naam opleiding : _____
- Crebocode opleiding : _____
- Kwalificatieniveau : _____
- Leerweg : beroepsopleidend beroepsbegeleidend

Artikel 3 Duur en omvang beroepspraktijkvorming

- De beroepspraktijkvorming omvat per kalenderjaar: _____ (klok)uur
- Het aantal werkdagen per week is: _____ dagen
- De beroepspraktijkvorming begint op: _____ datum
- en eindigt op: _____ datum

Artikel 4 Inhoud van de beroepspraktijkvorming

1. Uitgangspunt van de beroepspraktijkvorming zijn de voor de opleiding geldende onderwijs- en vormingsdoelen zoals opgenomen in de exameninformatie aan deelnemers.
2. Aan de beroepspraktijkvorming ligt een inhoudelijk plan voor de beroepspraktijkvorming ten grondslag.
3. Gedurende de beroepspraktijkvorming oefent de deelnemer de volgende kerntaken/werkprocessen in:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

4. Gedurende de beroepspraktijkvorming ontwikkelt de deelnemer de volgende competenties:

☐ A Beslissen en activiteiten initiëren	☐ O Creëren en innoveren
☐ B Aansturen	☐ P Leren
☐ C Begeleiden	☐ Q Plannen en organiseren
☐ E Samenwerken en overleggen	☐ R Op de behoeften en verwachtingen van de 'klant' richten
☐ H Overtuigen en beïnvloeden	☐ S Kwaliteit leveren
☐ I Presenteren	☐ T Instructies en procedures opvolgen
☐ J Formuleren en rapporteren	☐ U Omgaan met veranderingen en aanpassen
☐ K Vakdeskundigheid toepassen	☐ V Met druk en tegenslag omgaan
☐ L Materialen en middelen inzetten	☐ X Ondernemend en commercieel handelen
☐ M Analyseren	☐ Y Bedrijfsmatig handelen

Artikel 5 Begeleiding

Namens het leerbedrijf is _____ (naam praktijkopleider)

belast met de praktijkopleiding van de deelnemer. De begeleider van de onderwijsinstelling _____ (naam) zal het verloop van de beroepspraktijkvorming volgen

door het onderhouden van minimaal _____ contacten in het leerbedrijf met de praktijkopleider en de deelnemer.

Artikel 6 Beoordeling

1. De onderwijsinstelling heeft de eindverantwoordelijkheid bij de beoordeling of de deelnemer de gewenste ontwikkeling in competenties in de beroepspraktijkvorming heeft gerealiseerd.
2. De procedure van de beoordeling en de manier van examinering van de eindtermen of de competenties beroepspraktijkvorming staan beschreven in de onderwijs- en examenregeling van de opleiding.
3. Het bevoegd gezag betreft bij de eindbeoordeling het oordeel van de praktijkopleider, met inachtneming van de desbetreffende in de onderwijs- en examenregeling op te nemen regels.
4. Indien overeengekomen stelt de praktijkopleider aan het eind van de beroepspraktijkvorming een rapportage op over het functioneren van de deelnemer tijdens de beroepspraktijkvorming in het leerbedrijf.

Artikel 7 Deelname examens

De praktijkopleider stelt de deelnemer in staat deel te nemen aan toetsen of examens van de onderwijsinstelling die tijdens de periode van de beroepspraktijkvorming plaatsvinden.

Artikel 8 Beoordeling beroepspraktijkvorming

De praktijkopleider verklaart zich bereid de beoordeling van de beroepspraktijkvorming in het leerbedrijf mogelijk te maken.

Artikel 9 Aansprakelijkheid

Het leerbedrijf is jegens de deelnemer aansprakelijk voor schade die de deelnemer tijdens of in verband met de beroepspraktijkvorming lijdt, tenzij het leerbedrijf aantoonbaar is dat men de in artikel 7: 658, lid 1 Burgerlijk Wetboek genoemde verplichtingen is nagekomen, of dat de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de deelnemer.

Artikel 10 Gedragsregels en veiligheid

1. De deelnemer is verplicht de in het leerbedrijf in belang van orde, veiligheid en gezondheid gegeven regels, voorschriften en aanwijzingen in acht te nemen. Hij/zij wordt over deze regels ingelicht.
2. Het leerbedrijf treft, overeenkomstig de Arbeidsomstandighedenwet, maatregelen die gericht zijn op de bescherming van de lichamelijke en geestelijke veiligheid van de deelnemer.
3. Het leerbedrijf treft maatregelen die gericht zijn op alle zaken die de persoonlijke belangen van de deelnemer kunnen schaden, zoals vormen van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie of geweld.
4. In het geval van seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en/of geweld, heeft de deelnemer het recht om de werkzaamheden direct neer te leggen zonder dat dit reden is voor een negatieve beoordeling.
5. De deelnemer moet de werkonderbreking direct melden bij de praktijkbegeleider en de onderwijsbegeleider. Wanneer dit niet mogelijk is, dan meldt de deelnemer de werkonderbreking bij de vertrouwenspersoon van het leerbedrijf of van de onderwijsinstelling

Artikel 11 Geheimhouding

De deelnemer is verplicht alles geheim te houden wat hem/haar onder geheimhouding wordt toevertrouwd of wat er als geheim te zijner kennis is gekomen of waarvan hij/zij het vertrouwelijke karakter redelijkerwijs moet begrijpen.

Artikel 12 Afwezigheid

Voor de afwezigheid tijdens de beroepspraktijkvorming gelden voor de deelnemer de regels zoals deze door het leerbedrijf gehanteerd worden evenals de regels zoals deze in de onderwijsovereenkomst tussen deelnemer en onderwijsinstelling zijn afgesproken.

Artikel 13 Problemen en conflicten tijdens de beroepspraktijkvorming

1. Bij problemen of conflicten tijdens de beroepspraktijkvorming richt de deelnemer zich in eerste instantie tot de praktijkopleider en/of de praktijkbegeleider. Deze trachten in gezamenlijk overleg met de deelnemer tot een oplossing te komen.
2. Wanneer de deelnemer vindt dat het probleem of conflict niet naar zijn tevredenheid is opgelost, kan de deelnemer een klacht indienen bij de praktijkbegeleider of een medewerker die daarvoor het meest geschikt wordt geacht (de bpv-coördinator).
3. De deelnemer heeft er recht op dat zijn klacht serieus wordt behandeld. De aangesproken persoon spreekt met de deelnemer af wanneer hij/zij terugkomt op de klacht of verwijst de deelnemer door naar de klachtenprocedure van de onderwijsinstelling.

Artikel 14 Beëindiging

De praktijkovereenkomst eindigt:

- door beëindigen van de onderwijsovereenkomst tussen de deelnemer en de onderwijsinstelling,
- door het verstrijken van de termijn waarop deze praktijkovereenkomst van toepassing is, dan wel op het moment dat een overstap naar een andere opleiding binnen de onderwijsinstelling wordt gemaakt,
- na afronding van het examen of de examens van de opleiding waarop deze overeenkomst betrekking heeft,
- indien de deelnemer de onderwijsinstelling (voortijdig) verlaat dan wel de deelnemer door de onderwijsinstelling is uitgeschreven,
- bij onderling goedvinden van de onderwijsinstelling, de deelnemer en het leerbedrijf, nadat dit schriftelijk door partijen is bevestigd,
- indien de deelnemer zich, ondanks nadrukkelijke waarschuwing, niet houdt aan gedragsregels volgens artikel 10 van deze overeenkomst, nadat dit schriftelijk is bevestigd door het leerbedrijf en/of de onderwijsinstelling,
- indien één der partijen op grond van zwaarwegende omstandigheden beëindiging van deze overeenkomst noodzakelijk acht en in redelijkheid niet verlangd kan worden de overeenkomst te laten voortduren,
- wanneer de onderwijsinstelling, de deelnemer of het leerbedrijf de hem bij wet of de praktijkovereenkomst opgelegde verplichtingen niet nakomt,
- wanneer, indien daar sprake van is, de arbeidsovereenkomst tussen de deelnemer en het leerbedrijf wordt beëindigd,
- door ontbinding of door verlies van rechtspersoonlijkheid van het leerbedrijf of wanneer het leerbedrijf ophoudt het in de praktijkovereenkomst bedoelde beroep of het genoemde bedrijf uit te oefenen,
- wanneer de erkenning van het leerbedrijf (zoals bedoeld in de WEB) is ingetrokken.

Bij voortijdige beëindiging van de praktijkovereenkomst stelt de desbetreffende partij de andere partijen daarvan schriftelijk op de hoogte.

Artikel 15 Vervangende praktijkplaats

Indien de onderwijsinstelling en het Kenniscentrum Handel na het sluiten van de praktijkovereenkomst vaststellen dat de praktijkplaats niet of niet volledig beschikbaar is, de begeleiding tekort schiet of ontbreekt, het leerbedrijf niet langer beschikt over een gunstige beoordeling (als bedoeld in art. 7.2.10 van de WEB) of indien er sprake is van andere omstandigheden die maken dat de beroepspraktijkvorming niet naar behoren plaatsvindt, zorgen de onderwijsinstelling en het Kenniscentrum Handel ervoor dat een toereikende vervangende voorziening zo spoedig mogelijk beschikbaar wordt gesteld.

Artikel 16 Nieuwe overeenkomst

Indien de deelnemer niet binnen de gestelde tijdsduur, zoals bepaald in artikel 3, de beroepspraktijkvorming met goed gevolg heeft afgerond, kunnen de partijen een gewijzigd bpv-traject overeenkomen. Dit wordt schriftelijk vastgelegd in een addendum dat aan de praktijkovereenkomst wordt toegevoegd.

Artikel 17 Nederlands recht

Op deze overeenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Artikel 18 Slotbepaling

1. In de gevallen waarin deze overeenkomst niet voorziet, beslissen de onderwijsinstelling en de praktijkopleider na overleg met de deelnemer. Indien het gaat om zaken die de verantwoordelijkheid van het Kenniscentrum Handel raken, wordt de betreffende opleidingsadviseur daarbij betrokken.
2. De deelnemer en de praktijkopleider verklaren dat zij de documenten waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen en/of die als aanhangsel/bijlage aan de overeenkomst zijn toegevoegd, hebben ontvangen en/of daarvan hebben kennisgenomen.

In drievoud (viervoud) opgemaakt en ondertekend te: _____ (plaats)
op: _____ (datum)

- namens de onderwijsinstelling

handtekening: _____
naam: _____

- namens de deelnemer

handtekening: _____
naam: _____

en bij minderjarigheid tevens de wettelijke vertegenwoordiger

handtekening: _____
naam: _____

- namens het leerbedrijf

handtekening: _____
naam tekeningsbevoegde: _____

Alleen bij BBL-deelnemer tekenen

Het Kenniscentrum Handel verklaart:

- dat het leerbedrijf over een gunstige beoordeling beschikt als bedoeld in artikel 7.2.10 van de WEB; en
- dat de gronden voor deze gunstige beoordeling nog steeds aanwezig zijn.

handtekening namens Kch: _____
naam: _____

Deel 2

model vergoedingsovereenkomst

vergoedingsovereenkomst

Vergoedingsovereenkomst tussen het leerbedrijf en de BOL-deelnemer

naam erkend leerbedrijf : _____
hierna te noemen 'het leerbedrijf'

naam deelnemer : _____
hierna te noemen 'de deelnemer'

Nemen in aanmerking:

- dat tussen het leerbedrijf, de deelnemer en _____ (naam onderwijsinstelling) een praktijkovereenkomst is gesloten, en
- dat het leerbedrijf zich daarin heeft verplicht aan de deelnemer de mogelijkheid te bieden om praktijkervaring op te doen in het kader van zijn/haar opleiding.

En komen, in aanvulling op wat in de praktijkovereenkomst is overeengekomen, het volgende overeen:

Artikel 1

De deelnemer ontvangt een onkostenvergoeding van € _____ per dag/week/maand.

Deze vergoeding omvat wel geen reiskostenvergoeding van € _____ per dag/week/maand.

Artikel 2

De vergoedingsovereenkomst eindigt gelijktijdig met het beëindigen van de praktijkovereenkomst.

Artikel 3

Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.

In tweevoud opgemaakt en ondertekend te: _____ (plaats)

op: _____ (datum)

- namens de deelnemer

handtekening: _____

naam: _____

- namens het leerbedrijf

handtekening: _____

naam tekeningsbevoegde: _____

Bij minderjarigheid van de deelnemer:

De medeondertekende _____ (naam) verklaart in zijn hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordiger van de deelnemer, akkoord te gaan met de inhoud van bovengenoemde overeenkomst en de deelnemer tot het aangaan daarvan te machtigen.

handtekening: _____

naam wettelijk vertegenwoordiger: _____

gerelateerde onderwerpen

Dit deel gaat over onderwerpen waarmee rekening moet worden gehouden bij het aangaan van een praktijkovereenkomst al dan niet in combinatie met een vergoedingsovereenkomst of een arbeidsovereenkomst.

hoogte onkostenvergoeding

Indien het leerbedrijf en de deelnemer een onkostenvergoeding afspreken die aanmerkelijk hoger ligt dan de daadwerkelijke gemaakte kosten, dan bestaat het risico dat de overeenkomst arbeidsrechtelijk als een arbeidsovereenkomst wordt beschouwd met alle consequenties van dien. Hoe hoger de vergoeding, des te groter het risico.

Een indicatie voor de maximale hoogte van vergoeding aan deelnemers valt af te leiden uit het Vervolgadvies Personenkring werknemersverzekeringen, dat de SER in juni 2006 heeft opgesteld. Hierin staat o.a. dat verzekeringsplicht bij werknemers ontstaat als de arbeidsrelatie voldoet aan een ondergrens in de vorm van een cumulatieve inkomens- en duurvoorwaarde van achtereenvolgens 20 procent van het wettelijk minimumloon én 30 dagen.

Enkele voorbeelden van risico's:

- het leerbedrijf wordt (achteraf) verplicht tot het betalen van minimaal het wettelijk minimum loon,
- het leerbedrijf wordt (achteraf) verplicht te voldoen aan de verplichtingen van de sociale verzekeringswetten.

Ook bij het verstrekken van vergoedingen in natura (gratis maaltijden e.d.) bestaat de kans dat de deelnemer arbeidsrechtelijk als werknemer wordt beschouwd.

Bij het beoordelen of er sprake is van een arbeidsovereenkomst is altijd de feitelijke situatie bepalend, niet wat (schriftelijk) is overeengekomen.

Voor de deelnemer, die gebruikmaakt van studiefinanciering zou er sprake kunnen zijn van een risico van een korting op de studiefinanciering, als de onkostenvergoedingen tezamen met andere bijverdiensten meer bedragen dan een bepaald normbedrag.

vergoedingsovereenkomst en fiscus

Over de vergoeding, die een deelnemer ontvangt, moet in beginsel altijd loonbelasting worden afgedragen (tenzij sprake is van een pure onkostenvergoeding). Dat zal in de praktijk - bij geringe vergoedingen - niet feitelijk hoeven plaats te vinden, als de deelnemer schriftelijk heeft aangegeven dat de heffingskorting moet worden toegepast.

afdrachten bij onkostenvergoeding

Wanneer stagiairs een onkostenvergoeding ontvangen of wanneer het leerbedrijf een vergoeding geeft aan het bpv-fonds van de onderwijsinstelling is er geen sprake van een verzekering voor de Ziektewet en is het leerbedrijf niet afdrachtplichtig.

wajong

Tot het bereiken van de leeftijd van 17 jaar valt een jongere onder de doelgroep van de Wajong. Dat betekent dat wanneer de jongere arbeidsongeschikt wordt vóór het bereiken van de leeftijd van 17 jaar, hij na een wachttijd van 52 weken en een arbeidsongeschiktheid van 25% of meer, in aanmerking kan komen voor een Wajonguitkering. De uitkering kan niet eerder ingaan dan bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Treedt de arbeidsongeschiktheid in ná het bereiken van de leeftijd van 17 jaar dan moet de jongere in het daaraan voorafgaande jaar tenminste 6 maanden studerende zijn geweest als bedoeld in de Wajong. Ook bpv-perioden kunnen daarbij in aanmerking worden genomen. Daarbij doet het er niet toe of de betrokkene een onkostenvergoeding ontvangt.

Jongeren met de W-status komen nooit in aanmerking voor een Wajonguitkering. Hierdoor lopen het leerbedrijf en de onderwijsinstelling een groter aansprakelijkheidsrisico.

aansprakelijkheid

Het leerbedrijf is verplicht de lokalen, werktuigen en gereedschappen waarin of waarmee hij de arbeid doet verrichten, op zodanige manier in te richten en te onderhouden alsmede voor het verrichten van de arbeid zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken als redelijkerwijze nodig is om te voorkomen dat de deelnemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt (Burgerlijk Wetboek, boek 7, artikel 658, lid 1 en 4).

bpv-fonds

In het verleden heeft een aantal onderwijsinstellingen bpv-fondsen ingesteld. In deze fondsen konden leerbedrijven een financiële bijdrage storten.

Gezien de voorgeschiedenis en de signalen die belanghebbenden als leerbedrijven, ouders en deelnemers en de bijbehorende belangenorganisaties over de bpv-fondsen hebben afgegeven, hebben de leden van de MBO Raad afgesproken om de bpv-fondsen af te schaffen. Vaak verschilt het per sector, locatie of zelfs per opleiding of er wel of geen bpv-fonds is. In een aantal sectoren zijn er (meerjarige) afspraken gemaakt in de cao over de bijdrage van leerbedrijven aan het bpv-fonds. Dat maakt het lastig te controleren of aan de afspraak is of kan worden voldaan.

De partijen die dit servicedocument tot stand hebben gebracht, zullen, wanneer zij via hun achterban signalen ontvangen over een bpv-fonds, de betreffende onderwijsinstelling op deze afspraak attent maken. Uiteraard mag het bedrijfsleven wel vrijwillig een bijdrage aan de onderwijsinstelling geven, maar dit moet niet worden gekoppeld aan het bpv-fonds.

De Belastingdienst heeft nog een regeling waarin leerbedrijven die een afdracht doen aan een bpv-fonds, als de onderwijsinstelling de inkomsten besteedt aan educatieve doeleinden, in aanmerking komen voor vrijstelling van de loonbelasting. Hierbij geldt een aantal voorwaarden. Het leerbedrijf moet de volgende zaken binnen twee maanden na afloop van elk jaar administreren: de naam, het adres en het burgerservicenummer van de deelnemer, de naam en het adres van de onderwijsinstelling of het bpv-fonds en het bedrag van de vergoeding. Hierbij vermeldt hij de datum en het nummer van het besluit waarop de regeling is gebaseerd: 27 augustus 1996, nummer DON-LB 6/45. Ook de onderwijsinstelling dient zich strikt te houden aan de voorwaarde dat het geld besteed wordt aan algemene opleidingsactiviteiten. Als de onderwijsinstelling dat niet doet, dan loopt het leerbedrijf het risico een naheffingsaanslag van de Belastingdienst en UWV te ontvangen.

fiscale faciliteit

Op basis van de Wet Vermindering Afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (WVA) kunnen leerbedrijven voor sommige beroepspraktijkvormingssituaties een korting toepassen op de af te dragen loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen. Het gaat voor het mbo om de volgende situaties:

- de werknemer (i.c. deelnemer met arbeidsovereenkomst) volgt een beroepsbegeleidende leerweg (er is een afdrachtkorting van toepassing),
- de deelnemer doet minimaal 2 maanden beroepspraktijkvorming in het kader van een beroepsopleidende leerweg op niveau 1 of 2 (er is een afdrachtkorting van toepassing).

Naast de Wet Vermindering Afdracht loonbelasting is er de WVA Startkwalificatie. Het leerbedrijf kan hiervoor, naast bovengenoemde afdrachtverminderingen, mogelijk in aanmerking komen (er geldt een maximaal bedrag per jaar) wanneer een deelnemer vóór indiensttreding werkloos was en niet over een startkwalificatie beschikt. Wanneer een deelnemer wisselt van leerbedrijf en niet in het bezit is van een startkwalificatie kan het nieuwe leerbedrijf ook gebruikmaken van de WVA om zijn deelnemer alsnog een startkwalificatie te laten behalen. Ook voor een deelnemer die uit een re-integratietraject komt, geldt deze regeling.

Voor de toepassing WVA Startkwalificatie is vereist dat:

- het gaat om een vorm van scholing die gericht is op het behalen van een startkwalificatie,
- het leerbedrijf over een verklaring van UWV beschikt dat de deelnemer voor indiensttreding werkloos was,
- het loon in het betreffende loontijdvak niet meer bedraagt dan het zogenoemde toetsloon (= ongeveer 130% van het minimumloon).

gedragsregels beroepspraktijkvorming

Het gaat om gedragsregels die onderwijsinstellingen en leerbedrijven in acht dienen te nemen als er een praktijkovereenkomst wordt aangegaan. Met deze gedragsregels wordt beoogd over en weer duidelijkheid te verschaffen aan partijen en daarmee de beschikbaarheid van leerplaatsen voor de beroepspraktijkvorming te vergroten.

1. Onderwijsinstellingen en leerbedrijven waar de beroepspraktijkvorming plaatsvindt, maken in een praktijkovereenkomst, waarvan in deel 1 een model is opgenomen, afspraken over de vorm, inhoud en begeleiding van de beroepspraktijkvorming.
2. Beroepspraktijkvorming vindt alleen plaats in erkende leerbedrijven.
3. Het maken van afspraken over het verstrekken van een onkostenvergoeding aan een deelnemer en/of het aangaan van een arbeidsovereenkomst tussen een deelnemer en een leerbedrijf maken geen onderdeel uit van de praktijkovereenkomst.
4. Het maken van afspraken over het verstrekken van een onkostenvergoeding aan een deelnemer, waarvoor in deel 2 een model is opgenomen, en/of het aangaan van een (tijdelijke) arbeidsovereenkomst tussen de deelnemer en het leerbedrijf is primair een aangelegenheid van het leerbedrijf en de deelnemer.
5. De beroepspraktijkvorming is een regulier onderdeel van de beroepsopleiding en kan niet door de onderwijsinstelling of het Kenniscentrum Handel in rekening worden gebracht aan het leerbedrijf waar de beroepspraktijkvorming plaatsvindt.
6. Het leerbedrijf vraagt geen vergoeding aan de onderwijsinstelling voor het bieden van de mogelijkheid aan een deelnemer om beroepspraktijkvorming op te doen.
7. Samenloop van de beroepspraktijkvorming van een deelnemer met een contractactiviteit die een onderwijsinstelling met het leerbedrijf is overeengekomen is alleen in bijzondere gevallen mogelijk.
De voorwaarden zijn in ieder geval, dat:
  - het gaat om een contractopdracht van een leerbedrijf aan de onderwijsinstelling, waarbij tevoren expliciet is overeengekomen dat een deel van de uitvoering gerelateerd wordt aan een beroepspraktijkvorming bij het leerbedrijf,
  - zichtbaar wordt gemaakt (in de contractopdracht) wat de additionele inzet is van (docenten van) de onderwijsinstelling ten opzichte van de beroepspraktijkvorming waarover in de praktijkovereenkomst afspraken zijn gemaakt.

overzicht aansprakelijkheidsverdeling

Het is onmogelijk om voor alle denkbare situaties aan te geven wie aansprakelijk is/zijn voor schade die een deelnemer tijdens de beroepspraktijkvorming oploopt of toebrengt. Daarvoor is er een te grote diversiteit aan contractbepalingen. Hieronder volgt een overzicht van wat er op het gebied van aansprakelijkheid is geregeld voor de verschillende partijen.

aansprakelijkheid leerbedrijf

Regel (artikel 7:658, tweede lid, Burgerlijk Wetboek): een werkgever (hierna te noemen: leerbedrijf) is aansprakelijk voor schade die een werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt, tenzij hij aantoont dat hij aan zijn zorgverplichtingen ten aanzien van de arbeid en de werkplek heeft voldaan of de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer. Deze regel geldt ook ten aanzien van stagiairs (hierna te noemen: deelnemers).

Ook voor schade die een deelnemer ondervindt door een fout van een collega, is het leerbedrijf in beginsel aansprakelijk. Het is dus niet mogelijk dat een leerbedrijf een bepaling in een praktijkovereenkomst opneemt, waarin hij bij voorbaat alle aansprakelijkheid uitsluit; dit zou onwettig zijn en dus geen rechtskracht hebben.

Wat wel en wat niet onder de zorgverplichtingen van het leerbedrijf valt, is te vinden in de jurisprudentie hierover.

Als het leerbedrijf niet op grond van deze regel aansprakelijk kan worden gesteld, kan dit in sommige gevallen wel op grond van de bepaling over goed werkgeverschap en goed werknemerschap (artikel 7:611 BW) worden gedaan. Ook is het in sommige gevallen mogelijk een vordering op grond van onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW) in te stellen.

Verzekering: leerbedrijven hebben over het algemeen een Aansprakelijkheidsverzekering bedrijven. In de polisvoorwaarde is meestal een bepaling opgenomen die regelt dat schade niet wordt vergoed wanneer een slachtoffer op basis van een andere verzekering zijn/haar schade vergoed krijgt.

aansprakelijkheid onderwijsinstelling

Regel (artikel 6:170 BW): onderwijsinstellingen/besturen zijn aansprakelijk voor schade die aan een derde (een deelnemer, ook als deze beroepspraktijkvorming doet) wordt toegebracht door een fout die een ondergeschikte (bijvoorbeeld een leerkracht) in de uitoefening van zijn taak heeft gemaakt. Er moet dus sprake zijn van een fout (een toerekenbare onrechtmatige daad) van de ondergeschikte, er moet sprake zijn van ondergeschiktheid én er moet een functioneel verband bestaan tussen de opgedragen werkzaamheden en de fout van de ondergeschikte. Bijvoorbeeld de situatie dat een leerkracht aantoonbaar tekort is geschoten in zijn taak van onderwijsbegeleider door het verstrekken van onjuiste informatie aan het leerbedrijf over de kennis en vaardigheden van de deelnemer.

In dergelijke gevallen kan een deelnemer naast of in plaats van het leerbedrijf de onderwijsinstelling aansprakelijk stellen.

verzekering

Onderwijsinstellingen hebben over het algemeen een Aansprakelijkheidsverzekering onderwijsinstellingen. Vaak keert de verzekering pas uit wanneer de onderwijsinstelling geheel of gedeeltelijk aansprakelijk moet worden geacht voor de toegebrachte schade. Als het leerbedrijf volledig aansprakelijk is, wordt niet uitgekeerd aan de onderwijsinstelling. In sommige polissen is de verzekering voor deelnemers beperkt tot beroepspraktijkvorming van bijvoorbeeld maximaal 15 dagen.

aansprakelijkheid leerbedrijf en onderwijsinstelling

Het hangt van de omstandigheden van de concrete schadesituatie af of het leerbedrijf dan wel de onderwijsinstelling dan wel beide samen aansprakelijk zijn voor de schade die een deelnemer lijdt. Als (verzekeraars van) partijen onderling niet tot een oplossing kunnen komen, kan de aansprakelijkheidsvraag aan de rechter worden voorgelegd. Die toetst de verantwoordelijkheid van de betrokken partijen: zorgplicht van het leerbedrijf, fout van (een ondergeschikte van) de (leiding van de) onderwijsinstelling en eventuele opzet of bewuste roekeloosheid van de deelnemer.

aansprakelijkheid in relatie tot aanspraken op grond van Wajong

Genoemde aansprakelijkheidsregels zijn ook van toepassing op deelnemers die een beroep kunnen doen op de Wajong indien zij door een schadeval (wederom) arbeidsongeschikt raken. Op grond van artikel 60 Wajong houdt de rechter bij vaststelling van een schadevergoeding aan een jonggehandicapte rekening met diens aanspraken op grond van de Wajong. Op grond van artikel 61 Wajong heeft UWV tot op zekere hoogte recht op grond van de Wajong.

aansprakelijkheid en verzekering leggen bij onderwijsinstellingen

Zoals uit bovenstaande informatie blijkt, zullen leerbedrijven in bepaalde gevallen aansprakelijk gesteld kunnen worden voor schade die een deelnemer oploopt tijdens zijn beroepspraktijkvorming en kunnen zij die aansprakelijkheid niet uitsluiten. Wel zouden onderwijsinstellingen in hun praktijkovereenkomsten kunnen bepalen dat zij alle schade die deelnemers oplopen, zullen vergoeden (en daarmee leerbedrijven vrijwaren), waarbij zij dan wel een verzekering specifiek voor die aansprakelijkheid moeten hebben. Bedacht moet worden dat een onderwijsinstelling meestal weinig invloed heeft op de wijze waarop een leerbedrijf de arbeidsplaats van de deelnemer heeft ingericht, op de wijze waarop de bpv-werkzaamheden zijn georganiseerd en op de zorgvuldigheid waarmee in het leerbedrijf toezicht wordt gehouden op de werkzaamheden van de deelnemer.

In de Aansprakelijkheidsverzekering onderwijsinstellingen is de beroepspraktijkvorming van MBO-deelnemers daarom niet altijd (volledig) meeverzekerd. Leerbedrijven doen er in alle gevallen verstandig aan om een goede aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven af te sluiten.